

*Спеціалізованій вченій раді Д 64.051.28
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
6, майдан Свободи, м. Харків, 61022*

ВІДГУК

офіційного опонента доктора юридичних наук, доцента,
професора кафедри адміністративного права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Ващенко Юлії В'ячеславівни

на дисертацію Навроцького Олексія Олексійовича на тему:
«Забезпечення прав дитини в Україні: теоретичні і практичні засади
адміністративно-правового регулювання»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук
за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;
інформаційне право

Актуальність теми дослідження.

Діти – це майбутнє будь-якої держави, відповідно, забезпечення реалізації та захисту їхніх прав, свобод та інтересів – пріоритетний напрямок національної політики. 27 лютого 1991 р. Україна ратифікувала Конвенцію ООН про права дитини, взявши на себе важливі зобов'язання у сфері реалізації та захисту прав дітей. Основні правові засади охорони дитинства, захисту прав дітей закріплені в Конституції України (зокрема, в ст. ст. 51, 52).

Як справедливо наголошує автор дисертаційного дослідження, 12 жовтня 2016 р. під час парламентських слухань у Верховній Раді України на тему «Права дитини в Україні: забезпечення, дотримання, захист» офіційно було констатовано, що в Україні особливо сильними є негативні тенденції у сфері забезпечення та захисту прав дітей, які становлять п'яту частину українського суспільства. Серед причин, зокрема, констатовано недосконале публічне адміністрування у зазначеній сфері, а саме те, що інтереси й потреби дітей часто відходять на другий план у діяльності посадових і службових осіб органів виконавчої влади та місцевого самоврядування (с. 25).

Особливої уваги потребують адміністративно-правові проблеми забезпечення реалізації та захисту прав дітей, які проживають на тимчасово окупованих

територіях, мають статус внутрішньо переміщених осіб.

Актуальність дослідження посилюється також в умовах Європейської інтеграції. Зокрема, Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони (ч. 2 ст. 24) передбачено розвиток подальшого судового співробітництва між Україною та ЄС у цивільних справах на основі багатосторонніх правових документів, зокрема, у сфері захисту дітей, а також забезпечення та реалізацію у національних законах та практиці основних міжнародно визнаних трудових стандартів, серед яких, зокрема, фактичне викоренення дитячої праці.

Органи публічної влади в Україні роблять важливі кроки на шляху вирішення проблем забезпечення реалізації та захисту прав дитини. Дотримання прав дитини визначено серед пріоритетних напрямів роботи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. З 2011 р. в Україні запроваджено інститут Уповноваженого Президента України з прав дитини.

Однак, ефективність реалізації та захисту прав, свобод та інтересів дітей може бути забезпечена лише за умови належного адміністративно-правового регулювання у зазначеній сфері.

Незважаючи на те, що в останні роки увага наукової спільноти прикута до проблем правового захисту прав дитини в Україні, існує нагальна потреба у розробці цілісної адміністративно-правової концепції забезпечення реалізації та захисту прав дитини в Україні, та підготовці на її основі науково обґрунтованих рекомендацій щодо удосконалення законодавства та практики у зазначеній сфері.

Актуальність дослідження підтверджується також тим, що дисертація виконана відповідно до планових тем юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та напрямів наукових досліджень кафедри державно-правових дисциплін Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна на 2016–2019 роки «Реформування адміністративного права в умовах сучасних соціально-політичних трансформацій» (державний реєстраційний номер 0116U000915).

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення дисертації, отримані результати, сформульовані висновки і рекомендації є достатньою мірою науково обґрунтованими та достовірними, що підтверджується, зокрема, правильним та чітким визначенням об'єкта та предмета дослідження, формулюванням завдань дослідження, використанням широкої палітри

загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання (наприклад, системно-структурного, сходження від абстрактного до конкретного, конкретно-історичного, порівняльно-правового, формально-догматичного, логіко-юридичного тощо). Чітко прослідковується системний підхід до вирішення сформульованих проблем.

Для досягнення поставленої мети та виконання визначених задач дослідження автором ґрунтовно проаналізовано наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо правових аспектів прав дитини. Список використаних джерел включає 527 найменувань, що також є підтвердженням наукової обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у роботі.

Загальний аналіз змісту роботи свідчить про високий рівень теоретичної підготовки автора та його глибоку обізнаність з теоретичними і практичними аспектами досліджуваної проблематики.

Основні положення та зміст наукового дослідження

Дисертація за своїм змістом та структурою відповідає вимогам МОН України. Робота складається з анотації, вступу, чотирьох розділів, що включають тринадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Дисертаційна робота характеризується логічною, завершеною структурою та послідовною побудовою, у повній мірі висвітлює зміст визначених розділів.

Розділи та підрозділи за своїм змістом і висновками, перспективами подальшого дослідження проблем, які в них аналізуються, та пропозиціями щодо удосконалення адміністративного законодавства, слід визнати загалом достатньо вагомими та логічно викладеними.

Переходячи до аналізу змісту дисертації, слід зазначити, що детальне ознайомлення з роботою дозволяє більш чітко зрозуміти ідеї, бачення автора з піднятої проблематики, логіку формулювання тих чи інших висновків та пропозицій, ознайомитися з додатковими аргументами та виокремити питання, які потребують подальших наукових пошуків.

Зокрема, у вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, її актуальність та ступінь наукової розробки проблеми; встановлено зв'язок роботи з державними та науковими програмами, планами, темами; визначено об'єкт та предмет дослідження, сформульовано його мету та задачі; окреслені основні методологічні засади; виокремлено положення, що становлять наукову новизну; визначено теоретичне і практичне значення одержаних результатів дослідження; подано інформацію про апробацію, публікації, структуру та обсяг роботи.

У першому розділі охарактеризовано права дитини як об'єкт дослідження у

сучасній юридичній доктрині України. Зокрема, у підрозділі 1.1 висвітлено історико-правові аспекти становлення та інституційного оформлення феномену прав дитини. Автор слушно пропонує виокремити кілька історичних періодів розвитку і оформлення інституту прав дитини, а саме: перший період – від найдавніших часів і до початку Середньовіччя (I–V ст.), другий – часовий проміжок епохи Середньовіччя (V–XIV ст.), третій – епоха Нового часу (XIV – початок XX ст.) і четвертий – Новітній час (початок XX – початок XXI ст.). Дисертант зазначає, що чіткої межі між вказаними періодами не існує, адже історія розвитку правових явищ є триваючою у часі. Аналізуючи історичні аспекти щодо становища дитини на теренах сучасної України, автор приходить до висновку про те, що дитина користувалася особливим соціальним положенням (с. 42-43).

У підрозділі 1.2 висвітлено тенденції наукової розробки та доктринальне розуміння інституту прав дитини в юридичній доктрині України. При цьому автор визначає вказані тенденції, не обмежуючись адміністративним правом, орієнтуючись на предмет наукового дослідження. У зв'язку з цим його увагу привернули, зокрема, історико-правові та загальнотеоретичні дослідження з піднятої проблематики, наукові доробки представників науки конституційного права, міжнародного права, трудового права і права соціального забезпечення, кримінального права, а також праці фахівців інших гуманітарних наук (с. 62-92). На підставі проведеного аналізу автор виокремлює низку характерних рис, які притаманні доктринальним розробкам інституту прав дитини. Зокрема, робиться висновок про те, що права дитини сучасною юриспруденцією досліджуються і розглядаються як відокремлений феномен правової дійсності, який постійно потребує всебічного наукового аналізу і вивчення. Методологічною засадою дослідження вітчизняними правниками прав дитини є міждисциплінарний підхід, у відповідності до якого права дітей досліджуються одночасно з позицій різних юридичних спеціальностей з урахуванням предмета галузевої юридичної науки, на якій спеціалізується конкретний науковець (с. 92).

Підрозділ 1.3 присвячений особливостям нормативно-правової регламентації прав дитини в Україні на сучасному етапі. Автор слушно звертає увагу на те, що особливістю правової регламентації прав дитини в Україні є те, що права дитини передбачені в багатьох актах законодавства, які різняться юридичною силою, предметом правового регулювання, суб'єктом прийняття та іншими параметрами. Це вказує на те, що в Україні неналежним чином дотримано принцип системності правового регулювання прав дитини (с. 93). На підставі аналізу наукових підходів до класифікації прав дитини, автор пропонує класифікацію за критерієм сфери

життєдіяльності дитини (с. 94). Варто відмітити, що автор привертає увагу наукової спільноти до проблеми захисту прав дитини в інформаційній сфері. Слушним є висновок дисертанта про те, що права і обов'язки дитини як учасника інформаційного обміну в он-лайн середовищі слід вважати повноцінним елементом її правового статусу, а також пропозиція регламентувати на законодавчому рівні їх перелік і гарантії і розробити правові основи адміністрування убезпечення дітей від негативного впливу соціальних мереж (с. 115).

Другий розділ дисертаційного дослідження присвячений характеристиці адміністративно-правових відносин за участю дитини. У підрозділі 2.1 автор, характеризуючи права дитини як об'єкт адміністративно-правових відносин, підтримує пропозицію ухвалення єдиного акту, який би закріпив базові права дитини та механізми їх захисту, однак, вважає, що Україна ще не дістала того рівня, щоб існуючу більш-менш узгоджену законодавчу базу систематизувати до єдиного правового акту (с. 135). На думку дисертанта, відповідні закони та інші нормативно-правові акти потрібно привести у відповідність до єдиної концепції, яка буде характеризуватися сталістю та несуперечністю, а вже потім вести мову про кодифікацію (с. 136). Важливими є положення дисертації щодо проблем запровадження в Україні інклюзивної освіти (с. 139-141).

У підрозділі 2.2 дисертаційного дослідження проаналізовано адміністративно-правові засади забезпечення прав та законних інтересів дитини як учасника адміністративно-правових відносин. Автор, зокрема, робить висновок про те, що законним інтересом дитини є розумні, необхідні та достатні потреби відповідно до її віку, статі, стану здоров'я, особливостей розвитку, життєвого досвіду, родинної, культурної та етнічної належності (с. 167). Цікавим є запропонований автором підхід щодо виокремлення обов'язкових та факультативних складових адміністративно-правових засад забезпечення прав та законних інтересів дитини (с. 172).

Підрозділ 2.3 присвячений характеристиці адміністративної правосуб'єктності дитини. Зокрема, автор приходить до висновку, що правоздатність дитини починається з моменту вигнання або вилучення з організму матері плода, який має ознаки життя (серцебиття, рухи, дихання), тобто його народження (с. 179), логічним продовженням якого є висловлена далі позиція про те, що дитинство починається з моменту народження, оскільки воно як процес передбачає єдність біологічного розвитку та соціального розвитку, а з моменту зачаття ембріону притаманний лише біологічний розвиток (с. 180).

У підрозділі 2.4 охарактеризовано обов'язки суб'єктів забезпечення прав

дитини в Україні, зокрема, органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Автор робить слушний висновок про необхідність створення дієвого механізму забезпечення прав дитини на місцевому рівні (с. 207) та, зокрема, обґрунтовує пропозицію щодо створення в межах комісії міської ради, яка займається забезпеченням прав людини, підкомісії, діяльність якої буде спрямована на забезпечення прав дитини (с. 229). Заслуговують на врахування пропозиції дисертанта щодо удосконалення правового статусу спеціалізованого уповноваженого з прав дитини в Україні (с. 207–214).

Третій розділ дисертаційного дослідження присвячений характеристиці прав дитини як об'єкта публічного адміністрування в Україні.

У підрозділі 3.1 автором, зокрема, узагальнено підходи до розуміння категорій «публічне управління», «публічне адміністрування», «публічна адміністрація» та виокремлено основні форми адміністративно-правового сприяння реалізації прав дитини в Україні (с.254).

За підсумками аналізу, проведеного у підрозділі 3.2 роботи, запропоноване авторське визначення адміністративно–правових гарантій забезпечення прав дитини в Україні (с. 275) та надано їх класифікацію (с. 281).

Підрозділ 3.3 роботи присвячено проблематиці адміністративної відповідальності за порушення прав дитини. Важливими є пропозиції дисертанта щодо удосконалення законодавства України у цій сфері (зокрема, с. 306–307).

Четвертий розділ дисертаційного дослідження стосується аналізу зарубіжного досвіду публічного адміністрування у сфері прав людини. Зокрема, особливу увагу дослідника привернула проблематика ювенальної юстиції. На підставі проведеного аналізу дисертантом зроблено загальний висновок про те, що зарубіжна практика функціонування ювенальної юстиції доводить, що як самостійний напрям державного адміністрування прав дитини, ювенальна юстиція себе цілком виправдовує (с. 315). Важливе наукове та практичне значення має проведений автором аналіз зарубіжного досвіду щодо інституції спеціалізованого омбудсмена. Дисертант робить слушну пропозицію щодо розробки і впровадження організаційно-управлінського механізму безпосередньої участі дитячого омбудсмена у забезпеченні прав дітей на регіональному рівні (с. 331).

Визначаючи у підрозділі 4.2 шляхи удосконалення системи публічного адміністрування прав дитини в Україні у контексті європейської інтеграції, дисертант слушно зазначає, що питання безпеки дітей завжди було і є актуальним не лише для України і держави ЄС, а й для кожної держави світу, яка прагне поступально розвиватися і формувати здорове суспільство. Питання фізичного

захисту дітей, їх прав, забезпечення пріоритетності їх інтересів на сучасному етапі розвитку державності з урахуванням напруженої військово-політичної ситуації у східних областях України поставили на порядок денний необхідність удосконалення організаційно-правового механізму забезпечення правового статусу дитини (с. 342). Вивчаючи проблему протидії дитячій праці, автор аргументує важливість впровадження комплексного адміністративного контролю за недопущенням рекламування дитячої праці на інформаційних ресурсах (с. 347). Особливої уваги заслуговують положення дисертації щодо публічного адміністрування системи культурно-патріотичного виховання. Аналізуючи законодавство України та практику держав – членів ЄС з цього напрямку, дисертант слушно зазначає, що сьогодні публічне адміністрування у зазначеній сфері в Україні лише починає започатковуватись та наголошує на його важливості (с. 360). Аргументованим є висновок автора про необхідність оперативного створення і розвитку ефективної статистичної системи, яка б відображала основні показники соціального становища дитини (с. 365).

Цінними є пропозиції дисертанта щодо удосконалення нормативно-правового регулювання прав дитини в Україні, сформульовані у підрозділі 4.3 роботи, зокрема, щодо внесення змін до Законів України «Про освіту» (с. 371), «Про Кабінет Міністрів України» (с. 374).

У загальних висновках до дисертації викладені основні положення та рекомендації, отримані за результатами проведеної роботи.

Наукова новизна результатів дослідження полягає, насамперед, у тому, що дисертація є одним із перших в Україні комплексних досліджень, в якому висвітлюються теоретичні і практичні засади адміністративно-правового регулювання процесу забезпечення прав дитини в Україні, а також обґрунтовуються напрями їх оптимізації.

Автором сформульовано низку висновків та пропозицій, які відрізняються науковою новизною.

Зокрема, у роботі запропоновано авторський підхід до розмежування таких категорій, як «законний інтерес дитини» та «індивідуальна потреба дитини». Так, автор обґрунтовує, що законний інтерес дитини має встановлену державою нормативно-правову форму закріплення, тоді як індивідуальна потреба формується залежно від особистих уподобань дитини; законний інтерес реалізується у передбаченому законодавством порядку, а задоволення індивідуальної потреби відбувається на підставі інших соціальних регуляторів; законний інтерес на відміну від індивідуальної потреби може забезпечуватися заходами адміністративно-

правового примусу; законний інтерес у порівнянні з індивідуальною потребою є складовою правового статусу дитини; законний інтерес має загальний характер для всіх суб'єктів, що мають правовий статус дитини, а індивідуальна потреба обумовлюється конкретними соціальними умовами розвитку дитини.

Науковою новизною характеризується авторське визначення поняття «адміністративно-правові гарантії забезпечення прав дитини», під яким пропонується розуміти комплекс (систему) передбачених чинним національним законодавством державно-владних засобів впливу на соціальне середовище з метою створення умов для безперешкодної реалізації дітьми своїх прав, захисту в разі існування загрози посягання, відновлення і компенсації у разі порушення відповідно до стандартів, що передбачені міжнародними документами Організації Об'єднаних Націй у сфері прав дитини, національним законодавством України та запропоновано їх диференціацію на нормативні, організаційні та безпекові гарантії.

Автором вперше сформовано перелік основних форм адміністративно-правового сприяння реалізації прав дитини: 1) законотворча і підзаконна нормотворча діяльність державних органів, що спрямована на створення правових приписів, які регламентують права дитини, гарантії їх реалізації; 2) управління виховними, навчальними, культурними закладами, у яких діти реалізують право на освіту, спілкування, право на інформацію тощо; 3) державне сприяння у створенні і діяльності дитячих громадських організацій; 4) адміністрування органами державної влади порядку прийняття і розгляду заяв та клопотань дітей щодо реалізації їх прав і законних інтересів та скарг про їх порушення; виокремлення у структурі правоохоронних органів спеціальних підрозділів, які займаються питаннями протидії злочинності серед неповнолітніх; 5) встановлення державних процедур усиновлення, піклування та контролю за їх виконанням, безоплатне представлення інтересів дитини у судових інстанціях, протидія насильству серед дітей і дискримінації; 6) розробка і реалізація державних програм розвитку дитини; 7) здійснення відомчого державного контролю за діяльністю посадових осіб, які відповідають за втілення політики щодо дотримання прав дітей на всіх рівнях, а також ефективне вирішення питань охорони здоров'я дітей, організації їхнього дозвілля тощо.

У роботі удосконалено наукові підходи до класифікації прав дитини, а саме, в залежності від сфери життєдіяльності дитини запропоновано виокремлювати: природні права й свободи дитини, громадянські (особисті) права дитини, права дитини у сфері публічно-громадського життя, права дитини у сфері культурно-духовного розвитку, права дитини в сфері економічних відносин і праці, права

дитини у сфері оздоровлення та відпочинку, права дитини у сфері соціального забезпечення, права дитини як члена сім'ї, права дитини, яка має статус біженця або розлученої з сім'єю.

У роботі дістали подальшого розвитку наукові підходи до розуміння ролі та значення органів державної влади і місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративно-правового забезпечення прав дитини в Україні, наукові положення про адміністрування соматичних прав дитини, інформаційних прав дитини, захист прав дитини як учасника інформаційних процесів.

Важливими є пропозиції дисертанта щодо удосконалення законодавства України у сфері забезпечення та захисту прав дитини. Зокрема, слушними є рекомендації закріпити у законодавстві визначення таких понять як «повноцінне життя та розвиток дитини», «умови для повноцінного життя та розвитку дитини», «безпека дитини», «добробут дитини», «сімейне оточення дитини», «піклування про дитину», «особливе піклування про дитину». Важливими також є пропозиції щодо реформування статусу уповноваженого з прав дитини.

У цілому в роботі зроблено низку висновків і пропозицій, викладених у новизні, висновках до розділів та загальних висновках до роботи, кожен з яких характеризується новизною.

Повнота викладу результатів досліджень в опублікованих працях. Основні положення та результати досліджень належним чином апробовані на науково-практичних конференціях (включаючи міжнародні), а основні теоретичні доробки та практичні рекомендації відображені у 37 публікаціях, з яких одна одноособова монографія «Адміністративно-правове регулювання забезпечення прав дитини в Україні» (Харків, 2018 р.), 17 наукових статті у фахових наукових виданнях України, 4 статті, опубліковані у зарубіжних наукових юридичних виданнях, а також 15 тез доповідей на міжнародних та вітчизняних наукових та науково-практичних конференціях і круглих столах. Якість, кількість та обсяг друкованих праць відповідають встановленим вимогам.

Практичне значення результатів дослідження. Сформульовані у дисертації положення, висновки та рекомендації можуть бути використані у:

- науково-дослідній сфері — для подальших наукових досліджень адміністративно-правового регулювання у сфері реалізації та захисту прав дитини в Україні;
- правотворчості — як основа для удосконалення адміністративного

законодавства у сфері забезпечення реалізації прав дітей у різних сферах суспільних відносин;

– правозастосовній діяльності – для підвищення ефективності діяльності органів публічної влади та їх посадових осіб, до компетенції яких відноситься забезпечення реалізації та захисту прав, свобод, законних інтересів дитини (підтверджується довідкою-актом про впровадження результатів дисертаційного дослідження у діяльність Департаменту служб у справах дітей Харківської міської ради);

– навчальному процесі – при викладанні лекцій та проведенні семінарських занять з навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Захист прав і свобод дитини в Україні», «Адміністративно-юрисдикційна діяльність із захисту прав дитини», а також при підготовці та написанні підручників, посібників, практикумів з цих дисциплін.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу О.О. Навроцького, слід відмітити, що окремі положення роботи є дискусійними й потребують детальнішої аргументації та додаткового обґрунтування, а саме:

- 1) На наш погляд, мету дисертаційного дослідження варто було сформулювати чіткіше, визначивши, що воно спрямоване на розробку цілісної концепції адміністративно-правового регулювання у сфері реалізації та захисту прав дитини в Україні, на необхідності якої автор слушно наполягає у роботі (с. 136), а не лише на узагальненні та визначенні особливостей теоретичних і практичних засад адміністративно-правового регулювання забезпечення прав дитини в Україні тощо (с. 26).
- 2) Адміністративно-правові аспекти реалізації та захисту прав дітей автор характеризує, використовуючи різні категорії, зокрема «адміністративно-правове регулювання» (зокрема, с. с. 26, 28), «адміністративно-правове забезпечення» (зокрема, с. с. 258, 310), «адміністративно-правове сприяння» (зокрема, підрозділ 3.1). На с. 248 дисертації автор зазначає, що «Встановивши поняття публічно-правового адміністрування прав дитини, доцільно перейти до визначення та характеристики основних форм адміністративно-правового сприяння реалізації прав дитини в Україні...». Однак, вбачається більш логічним спочатку дати авторське визначення самої категорії «адміністративно-правове сприяння», розкрити її

співвідношення із зазначеними вище ключовими категоріями, а вже потім перейти до його форм.

- 3) У роботі автором використовуються терміни «адміністрування прав дитини» (зокрема, с. 5, 27, 313 тощо), та «публічне адміністрування прав дитини» (наприклад, 33, 38, 230 тощо). Хотілося б дізнатися позицію дисертанта щодо співвідношення цих категорій.
- 4) У п. 11 загальних висновків до роботи (с. 399–400) автор наводить загальну структуру адміністративної правосуб'єктності, тоді як варто було закцентувати увагу на особливостях складових елементів адміністративної правосуб'єктності дитини, які висвітлені у роботі.
- 5) Важливими є положення роботи щодо адміністративно-правового статусу уповноваженого з прав дитини, як в частині аналізу зарубіжного досвіду, так і формулювання пропозицій щодо удосконалення законодавчих підстав діяльності. Однак, по-перше, більш логічним, на наш погляд, було б викласти ці положення в окремому підрозділі, а не в різних частинах дисертації, та, по-друге, проаналізувати питання розмежування повноважень між уповноваженим з прав людини та спеціалізованим уповноваженим з прав дитини.

На наш погляд, зазначені положення збагатили б дисертацію та могли б слугувати додатковою аргументацією висновків до роботи. Проте, наведені зауваження є предметом наукової дискусії і не применшують наукове та практичне значення основної змістовної частини дисертації, а також наведених у ній висновків та пропозицій.

Загальний висновок по дисертації. Дисертація Навроцького Олексія Олексійовича на тему «Забезпечення прав дитини в Україні: теоретичні і практичні засади адміністративно-правового регулювання» є самостійним завершеним науковим дослідженням, у якому отримані нові, самостійні, науково обґрунтовані результати, спрямовані на вирішення конкретної для науки адміністративного права задачі, а саме вирішення теоретичних та практичних проблем адміністративно-правового регулювання відносин у сфері забезпечення прав дитини в Україні.

Викладені в дисертації рекомендації та конкретні пропозиції щодо удосконалення законодавства України є теоретично обґрунтованими та аргументованими.

Основні положення дисертації, що виносяться на захист, належним чином були відображені у наукових статтях, які були підготовлені та опубліковані автором,

дисертаційна робота Навроцького Олексія Олексійовича є завершеною науковою працею, а висновкам, зробленим у дисертації, властиві необхідні ознаки новизни.

Підсумовуючи вищезазначене, вважаємо, що дисертація Навроцького Олексія Олексійовича на тему «Забезпечення прав дитини в Україні: теоретичні і практичні засади адміністративно-правового регулювання», що подана на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів (зокрема, п. п. 9, 10, 13), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567, а сам дисертант – Навроцький Олексій Олексійович, за результатами публічного захисту, заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

Доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри адміністративного права
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Ю. В. Ващенко

ПІДПИС ЗАСІД
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
КАРАУЛЬНА

21.11.14

